

Araştırma Makalesi | Research Article

COVID-19 PANDEMİ DÖNEMİNDE ÇEVİRİM İÇİ BİLİMSEL EĞİTİM VE KONGRELERİN ETKİNLİKLERİNE DAİR GÖRÜŞLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ: ANKET ÇALIŞMASI

EVALUATION OF OPINIONS ON THE EFFICIENCY OF ONLINE SCIENTIFIC EDUCATION AND CONGRESSES DURING THE COVID-19 PANDEMIC PERIOD: A SURVEY STUDY

Munise Yıldız^{1*}, Betül Kozanhan¹, Betül Afşar¹

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Konya Şehir Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Bölümü, Konya, Türkiye.

ÖZ

Amaç: Bu araştırma, COVID-19 pandemisi sürecinde eğitimlerine uzaktan devam eden araştırma görevlilerinin acil yapılandırılmış çevrim içi eğitim ve kongreler hakkındaki geri bildirimlerinin değerlendirilmesi, çevrim içi öğrenme algısının araştırılması ve ileriye yönelik çözüm önerileri sunmak amacıyla yapıldı.

Yöntem: Kesitsel olarak planlanan araştırmanın örneklemini Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Konya Şehir Hastanesi'nde farklı kliniklerde uzmanlık eğitimi almakta olan 100 araştırma görevlisinden oluşturmaktadır. Katılımcıların sosyo-demografik bilgileri, çevrim içi eğitim ve kongreler hakkındaki görüşleri, çevrim içi ve yüz yüze eğitimlerin değerlendirilmesi, çevrim içi eğitimlerin ve kongrelerin önündeki engellerin tespitine yönelik çoktan seçmeli ve likert tipi olarak yapılandırılmış bir anket ile değerlendirildi.

Bulgular: Araştırma görevlilerinin yaş ortalaması 28,27±2,54 yıl olup, %69'u kadındı. Katılımcıların %72'si pandemiden önce herhangi bir çevrim içi eğitim ve kongreye katılmadığını belirtti. Araştırma görevlilerinin %68'i, çevrim içi eğitim ve kongrelerin etkili bir yol olduğu ve pandemiden sonra da devam etmesi (%62) görüşünde idi. Çevrim içi dersler ile yüz yüze yapılan eğitimin etkinliğinin karşılaştırıldığı soruya, katılımcıların yarısından fazlası daha az etkili olarak cevap verdi. Katılımcıların büyük çoğunluğu çevrim içi eğitim ve kongrelerin dezavantajı olarak en sık eğitimci ile etkileşimin azalması olduğu görüşünde idi.

Sonuç: Pandemi sürecinde, yüz yüze eğitime ara verilmesi nedeniyle bu eğitime alternatif bir çözüm olarak kullanılan çevrim içi eğitimin her öğretim yönteminde olduğu gibi avantajları ve dezavantajları mevcuttur. Bu tür kriz zamanlarında çevrim içi eğitim sisteminin geleneksel yüz yüze eğitim kadar etkili olabilmesi için daha ileri çalışmalar planlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, çevrim içi eğitim, yüz yüze eğitim, çevrim içi kongre

ABSTRACT

Objective: This research was carried out to evaluate research assistants' feedback who continue their education remotely during the COVID-19 pandemic about urgent structured online education and congresses, investigate online learning perception, and offer future solutions.

Methods: The study sample, which is planned cross-sectionally, consists of 100 research assistants who receive specialized training in different clinics at Health Sciences University, Konya City Hospital. The socio-demographic information of the participants, their opinions about online education and congresses, evaluation of online and face-to-face training, and determination of obstacles to online training and congresses were evaluated with a multiple-choice questionnaire.

Results: The average age of the research assistants was 28.27 ± 2.54 years; 69% of them were women. 72% of the participants stated that they did not attend any online training or congress before the pandemic. Sixty eight percent of the research assistants (62%) thought online education and congresses were adequate and would continue after the pandemic. More than half of the participants responded less effectively to comparing the effectiveness of online courses and face-to-face training. Most of the participants thought that the disadvantage of online education and congresses was the educator's interaction.

Conclusion: Due to the interruption of face-to-face education during the pandemic process, online education, which is used as an alternative solution to this education, has advantages and disadvantages as in every teaching method. In such crisis times, further studies should be planned to be as effective as traditional face-to-face education for the online education system.

Keywords: COVID-19, online education, face-to-face education, online congresses

*İletişim kurulacak yazar/Corresponding author: Munise Yıldız; Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Konya Şehir Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Bölümü, Konya, Türkiye.

Telefon/Phone: +90 (505) 540 68 69 e-posta/e-mail: drmunise@hotmail.com

Başvuru/Submitted: 11.06.2021

Kabul/Accepted: 29.10.2021

Online Yayın/Published Online: 30.10.2021

Giriş

Çin'in Wuhan şehrinde, 2019 yılının Aralık ayında ortaya çıkan SARS-CoV-2 kaynaklı COVID-19 enfeksiyonu, yüksek bulaşma özelliği gösteren virüs nedeni ile kısa sürede tüm dünyaya yayılmıştır.¹ COVID-19, insanların sosyal yaşam tarzını, ülkelerin sağlık sistemlerini ve ekonomiyi etkilemiştir. Bu pandemi şartlarında kaliteden ödün vermeden uzmanlık eğitiminin sürdürülmesi, araştırma görevlilerinin, danışmanların ve hastaların güvenliği korunarak sağlanmalıdır. Tüm dünyada çevrim içi eğitime geçilmesi ile birlikte tüm eğitim kurumlarında olduğu gibi tıpta uzmanlık eğitimi için hazırlanan eğitim programları ve ölçme değerlendirme sistemleri güncellenmiştir. Benzer olarak kişilerin bilimsel deneyimlerini paylaştıkları ve çalışmalarıyla ilgili meslektaşları ile görüş alışverişlerinde buldukları bilimsel toplantılar da çevrim içi katılımlar ile uygulanmaya başlanmıştır. Ancak çevrim içi olarak yapılan eğitimlerin çeşitli avantaj ve dezavantajları mevcuttur. Çevrim içi eğitim sisteminin getirdiği avantajlardan bazıları bu sistemin her yerde, her zaman bulunabilirliği, düşük maliyeti, kullanım kolaylığı ve öğrenme süreçlerinde uluslararası sınırların ortadan kalkması olarak sıralanabilir.² Disiplinsizlik ve iletişim eksikliğinden dolayı çevrim içi eğitim sisteminin motivasyon kaybına ve asosyalleşmeye sebep olabilmesi, uygulamalı derslerin veya konuların öğretiminde yetersiz kalabilmesi ve katılımcılar için teknoloji bağımlılığı riski ve ölçme ve değerlendirmede güvenilirlik sorun olabilmesi ise çevrim içi sistemin dezavantajları arasındadır.³ Sayılan dezavantajlara rağmen COVID-19 pandemisi nedeniyle çevrim içi eğitim için materyallerin sağlanması ve kullanılması dünyada ve ülkemizde zorunluluk haline gelmiştir.⁴

Tıpta uzmanlık eğitim sisteminin bir parçası olan araştırma görevlilerinin çevrim içi eğitime geçiş sırasında bu konu ile ilgili yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri henüz bilinmemektedir. Ancak bu sorunların tespit edilmesi bundan sonraki süreçte de eğitimlerini etkileyeceği için oldukça önemlidir. Bu çalışmada; araştırma görevlilerinin bakış açısı ile COVID-19 pandemisi sırasında çevrim içi bilimsel eğitim ve kongrelerin etkinliğinin değerlendirilerek, çevrim içi öğrenme algısının araştırılması ve ileriye yönelik çözüm önerileri sunmak amacıyla planlanmıştır.

Yöntem

Bu araştırma için Sağlık Bilimleri Üniversitesi (SBÜ) Bilimsel Çalışmalar Etik Kurulu'ndan (No: E- 46418926-050.01.04), Sağlık Bakanlığı'ndan onay alınmıştır.

Kesitsel olarak planlanan bu çalışmanın örneklemini SBÜ Konya Şehir Hastanesi'nde farklı kliniklerde uzmanlık eğitimi almakta olan araştırma görevlileri oluşturmaktadır. Güncel literatürlerin kapsamlı bir incelemesinin ardından 17 sorudan oluşan bir taslak anket formu hazırlanmıştır. Bu taslağa ilişkin kullanılan dil bakımından bir Türkçe eğitimi uzmanından uzman görüşü istenmiş ve elde edilen uzman görüşleri doğrultusunda taslak revize edilmiştir.

Daha sonra taslak anket kapsam geçerliliğini belirlemek amacıyla dört araştırma görevlisinin görüşüne sunulmuştur. Gelen yorumlar dikkate alınarak taslak formda gereken değişiklikler yapılarak uygulama formu haline getirilmiştir. Hazırlanan anket dört bölüm şeklinde planlanmıştır. Çoktan seçmeli olarak ilk bölümde; demografik bilgileri (yaş, cinsiyet, ihtisas alanı, ihtisas yılı), ikinci bölümde; çevrim içi eğitim ve kongreler hakkındaki görüşleri, likert tipi sorular ile üçüncü bölümde; çevrim içi ve yüz yüze eğitimlerin değerlendirilmesi, son bölümde ise; çevrim içi eğitimlerin ve kongrelerin önündeki engellerin tespitine yönelik toplam 17 sorudan oluşmaktadır. Ankete uzmanlık eğitimi veren 13 klinikteki 162 araştırma görevlisinden 100 gönüllü katılımcı, onamları alındıktan sonra, 01 Ocak-28 Şubat tarihleri arasında yüz yüze görüşme tekniği ile yazılı anket formunun sorularını cevaplayarak katılmıştır.

İstatistiksel Analizler

Çalışmada elde edilen verilerin analizinde IBM-Statistical Package for Social Sciences (IBM-SPSS Inc., Şikago, IL, ABD) 22.0 programı kullanıldı. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testi ile incelendi. Sürekli değişkenler ortalama ve standart sapma olarak, kategorik değişkenler ise sayı ve yüzde olarak ifade edildi.

Bulgular

Eğitim verilen 13 farklı klinikteki araştırma görevlilerine ulaşıldı. Çalışma süresinin sonunda 100 araştırma görevlisi anket sorularının tamamını cevaplayarak çalışmaya dahil olmuştur. Anket yanıt oranı %61,7 idi.

Katılımcıların demografik verileri Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri

	n (%)
Cinsiyet	
Kadın	69 (69)
Erkek	31 (31)
Yaş	
20-29	72 (72)
30-39	28 (28)
≥40	0 (0)
İhtisas Alanı	
Anestezi ve Reanimasyon	8 (8)
Dahiliye	6 (6)
Aile Hekimliği	40 (40)
Psikiyatri	10 (10)
Nöroloji	0 (0)
Genel Cerrahi	8 (8)
Pediyatri	8 (8)
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon	0 (0)
Acil Servis	2 (2)
Göğüs Cerrahisi	0 (0)
Kadın Doğum	8 (8)
Kulak Burun Boğaz	3 (3)
Göz	7 (7)
İhtisas Yılı	
Birinci	36 (36)
İkinci	31 (31)
Üçüncü	19 (19)
Dördüncü	12 (12)
Beşinci	2 (2)

Katılımcıların %31'ini erkekler, %69'unu kadınlar oluştururken tüm katılımcıların yaş ortalaması 28,27±2,54 idi. Katılımcı araştırma görevlilerinin %40'ını aile hekimliği oluştururken, katılımcılardan %36'sı ihtisasının ilk yılında idi (Tablo 1).

Katılımcıların çevrim içi akademik eğitim ve kongreler hakkındaki görüşleri Tablo 2'de yer almaktadır. Katılımcı araştırma görevlileri çevrim içi eğitim ve kongrelere ulaşma tecrübelerini %64 ile orta derece olarak değerlendirdi. Ayrıca %72'si pandemiden önce herhangi bir çevrim içi eğitim ve kongreye katılmadığını belirtti. Araştırma görevlilerinin %68'i, çevrim içi eğitim ve kongrelerin etkili bir yol olduğu ve pandemiden sonra da devam etmesi (%62) görüşünde idi (Tablo 2).

Tablo 2. Katılımcıların çevrim içi eğitim ve kongreler hakkındaki görüşleri

	n (%)
Bilgiye Ulaşma Tecrübesi	
İyi	28 (28)
Orta	64 (64)
Kötü	8 (8)
Pandemiden Önce Herhangi Bir Çevrim İçi Eğitim ve Kongreye Katılım	
Evet	28 (28)
Hayır	72 (72)
Asistan Eğitiminde Çevrim İçi Dersler ve Kongreler Etkili	
Evet	68 (68)
Hayır	32 (32)
Pandemi Sonrası Çevrim İçi Eğitim Devam Etmeli	
Evet	62 (62)
Hayır	38 (38)

Çevrim içi dersler ile yüz yüze yapılan eğitimin etkinliğinin karşılaştırıldığı soruya, katılımcıların %58'i daha az etkili olarak cevap verdi. Katılımcılar çevrim içi derslerin öğrenme üzerine %38 oranında ne etkili ne de etkisiz olduğu görüşünde idi. Aynı katılımcılar ise yüz yüze eğitimi daha etkili (%60) olarak değerlendirdi. Çalışmaya dahil olan araştırma görevlileri, çevrim içi eğitimlerin %49 oranında ne keyifli ne de keyifsiz olduğunu belirtti (Tablo 3).

Araştırma görevlilerinin %63'ü çevrim içi eğitim ve kongrelerin önündeki engel olarak sınırlı internet erişimi veya öğrenme cihazlarının eksikliğini yaşamadığını belirtti (Tablo 4).

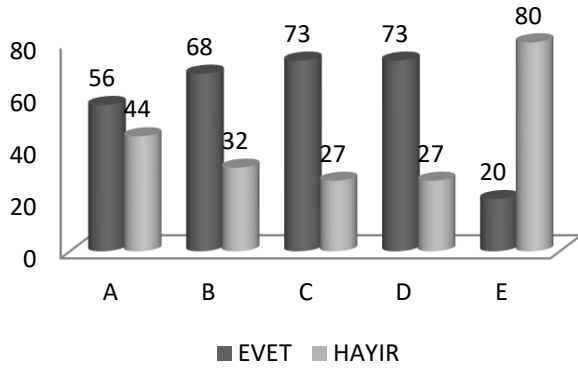
Çevrim içi eğitim ve kongrelerin avantajı olarak seçeneklerden en sık eğitimlerin kaydedilebilir olması (%73) ve tekrar edilebilir olması (%73) tercih edildi (Şekil 1). Katılımcılar en sık eğitimci ile etkileşimin azalmasını (%77) çevrim içi eğitim ve kongrelerin dezavantajı olarak değerlendirdi (Şekil 2).

Tablo 3. Katılımcıların çevrim içi ve yüz yüze eğitimleri değerlendirmesi

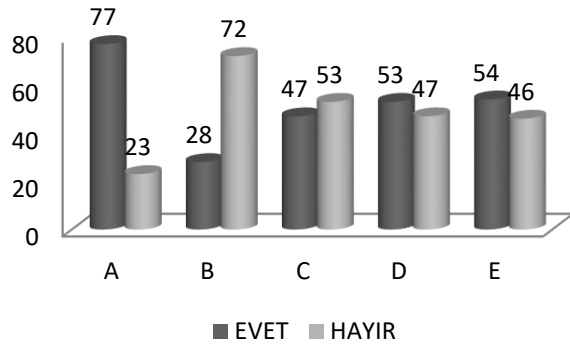
	n (%)
Çevrim İçi Dersler ile Yüz Yüze Yapılan Eğitimin Etkinliğinin Karşılaştırılması	
Çevrim içi dersler, yüz yüze eğitimlerden daha etkilidir.	11 (11)
Çevrim içi dersler, yüz yüze eğitimler kadar etkilidir.	31 (31)
Çevrim içi dersler, yüz yüze eğitimlerden daha az etkilidir.	58 (58)
Çevrim İçi Derslerin Öğrenme Üzerine Etkisi	
Son derece etkisiz	1 (1)
Etkisiz	21 (21)
Ne etkili ne etkisiz	38 (38)
Etkili	34 (34)
Son derece etkili	6 (6)
Yüz Yüze Eğitimlerin Öğrenme Üzerine Etkinliği	
Son derece etkisiz	1 (1)
Etkisiz	1 (1)
Ne etkili ne etkisiz	14 (14)
Etkili	60 (60)
Son derece etkili	24 (24)
Çevrim İçi Derslerden Ne Kadar Keyifli	
Son derece keyifsiz	7 (7)
Keyifsiz	18 (18)
Ne keyifli ne keyifsiz	49 (49)
Keyifli	15 (15)
Son derece keyifli	11 (11)

Tablo 4. Katılımcıların çevrim içi eğitim sürecinde yaşadığı engellerin değerlendirilmesi

	n (%)
Çevrim İçi Eğitime Erişim Engeli (Sınırlı İnternet Erişimi, Öğrenme Cihazlarının Eksikliği)	
Evet	37 (37)
Hayır	63 (63)
Öğrenmeye Elverişli Fiziksel Alan Eksikliği	
Evet	42 (42)
Hayır	58 (58)
Ruh Sağlığı Sorunları	
Evet	30 (30)
Hayır	70 (70)

Şekil 1. Çevrim içi eğitimin avantajları: **A:** Çevrim içi materyallere kolay erişim, **B:** Eğitimlerin tekrar edilebilir olması, **C:** Ev ortamının rahatlığı, **D:** İnteraktif ortam, **E:** Eğitimlerin kaydedilebilir olması

Şekil 2. Çevrim içi eğitimin dezavantajları: **A:** Eğitimci ile etkileşimin azalması, **B:** Teknik problemler, **C:** Ev ortamının eğitim için uygun olmaması, **D:** Disiplinsizlik, **E:** Sosyal ortamdan uzak olmak

Tartışma

COVID-19 pandemisi, dünya çapındaki akademik kurumların tamamında geleneksel öğrenme yöntemini etkilemiştir. COVID-19 pandemisi nedeniyle zorunlu olarak geçiş yapılan çevrim içi eğitim sisteminin, araştırma görevlileri üzerindeki etkilerin araştırıldığı bu çalışmada, katılımcıların bakış açılarında farklı yansımalar olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmadaki en önemli sonuçlar; katılımcı araştırma görevlilerinin üçte ikisinin görüşünün COVID-19 pandemisinde önce herhangi bir çevrim içi eğitim ve kongreye katılmadığı, bu çevrim içi eğitim ve kongrelerin eğitim için etkin bir yol olabileceği ve salgın sürecinden sonra da bu eğitimlerin devam etmesi gerektiği yönünde olup literatür ile benzer idi.^{5,6} Yakın zamanda üroloji asistanlarının katıldığı bir anket çalışmasına göre, çevrim içi eğitimin ilgili sınırlamalarına rağmen, katılımcılar da yüksek bir memnuniyet düzeyi olduğu gösterilmiştir.⁷ Başka bir anket çalışmasına göre de; katılanların yarısından fazlası pandemi döneminde herhangi bir konferansı veya eğitimi kaçırmadığını, aynı zamanda pandemiden sonra da bu çevrim içi eğitim ve konferansların devam etmesini istediklerini belirtmiştir.⁸ Uzaktan yapılan eğitimin tarihi 1700'lü yıllara dayanmasına rağmen, dünya tarihinde ilk kez 2020 yılında COVID-19 salgını ile önemi ciddi oranda artmış ve tam

anlamıyla dünya gündemine oturmuştur.⁹ Collins ve Halverson, öğrenme ve okulda eğitim almanın birbirinden farklı kavramlar olduğunu ortaya koymuşlar ve bireylerin okul dışında ev, internet kafe, işyeri gibi ortamlarda, zaman sınırlaması olmadan bilgiye ulaşmasının mümkün olduğunu belirtmişlerdir.¹⁰ Geleneksel yüz yüze eğitimden farklı olarak çevrim içi eğitimde eğitici ve öğrencilerin aynı fiziksel alanda olması gibi yerel sınırlamalar yoktur.¹¹ İnternet erişimi olan farklı cihazlar kullanılarak her yerden çevrim içi eğitime ulaşılabilir.¹² Yine öğretmenler de internet bağlantıları olduğu sürece dünyanın her yerinden ders verebilirler. Bu avantajlar ile hastalık, resmi tatil ve hatta doğal afetler nedeniyle çevrim içi eğitimde kaçırılan ders saati yoktur. Öğrenciler ses ve görüntü kaydı alabildikleri gibi eğitim kaynaklarını cep telefonlarına dahi indirebilmektedir. Çalışmamızın kapsamındaki araştırma görevlileri yaş ortalaması göz önüne alındığında, sosyal medyayı birincil iletişim kaynağı olarak kullanan, internet ve teknolojinin içine doğan bir nesil olan Z kuşağından oluşmaktadır.¹³ Pandemi dönemindeki öğrencilerin internete ulaşımı üzerine yapılmış olan bir çalışmaya göre; katılımcılar büyük oranda bu imkana sahip oldukları ve çevrimiçi dersler için bilgisayar kullanma konusunda çok tecrübeli oldukları sonucuna ulaşılmıştır.¹⁴ Çalışmamızda bunu destekler niteliktedir (Tablo 4).

Çevrim içi eğitimde başarıyı ve etkileşimi sağlamak için öğrencilerin kendilerini topluluğun bir parçasıymış gibi hissetmelerini sağlamak oldukça önemlidir.¹⁵ Sosyal bir mevcudiyet duygusu öğrencide bir rahatlık hissi oluşturur ve öğrenci ile öğretmen arasındaki etkileşimleri geliştirir.¹⁶ Katılımcı araştırma görevlilerimizin çoğunluğu da çevrim içi eğitimin interaktif olmasını en büyük avantajı olarak değerlendirdi. Yapılmış olan bir çalışma da geleneksel örgün eğitim ortamında, konuya katkı sunmaktan çekinen öğrenciler çevrim içi ortamlarda kendilerini daha güvende hissettiğini ortaya koymuştur.¹⁷

Çevrim içi eğitim; eğitimci, öğrenci ve müfredat kaynaklı birçok zorlukla karşı karşıya olabilir. Eğitimciler için öğrencilerin ilgisini çekmek, öğretme-öğrenme sürecine dahil etmek çevrim içi eğitimde zaman yönetimi bir zorluktur.¹⁸ Ayrıca eğitimcilerin kamera karşısında sınırlı bir alanda öğrenci tarafından sürekli görülebilecek şekilde durmak ya da oturmak zorunda kalması baskıya neden olup, standart ve mekanik bir anlatım tarzının gelişmesine neden olabilir. Çalışmamız bunu destekleyerek eğitimci ile etkileşimin azalmasını çevrim içi eğitimin en büyük dezavantajı olarak değerlendirdi (Şekil 2).

Öğrenciler çevrim içi ortamlarda iletişimi sözel ifadeler yerine sembol ve kelimelerle sağlamayı tercih ettikleri için sosyalliği sınırlandırmakta ve iletişimi zorlaştırmaktadır. Çevrim içi ortamlarda fiziksel uzaklığın ve metin tabanlı iletişimdeki sınırlılıklarının bir sonucu olarak topluluk hissi azalmaktadır.¹⁹ Geleneksel sınıf sosyalleşmesi, çevrim içi öğrenmede bir başka önemli eksikliklerdir. Öğrenciler sadece arkadaşlarıyla dijital olarak iletişim kurarlar ve diğer öğrencileri yüz yüze görmezler ve bu nedenle gerçek zamanlı fikir ve bilgi paylaşımı dijital öğrenme dünyasında kısmen eksiktir.²⁰ Araştırma görevlileri %54 oranında sosyal ortamdan uzak olmanın dezavantaj olduğunu belirtmiştir.

Öğrencilerin kişisel ilgileri çevrim içi eğitimin önündeki diğer bir engeldir. Çevrim içi öğretimi sıkıcı bulan öğrenciler için teorik derslerin uygulamaya geçirilmemesi de öğrenme sürecini etkilemektedir.²¹ Çalışmamıza göre ise; çevrim içi eğitimler ne keyifli ne de keyifsiz (%49) bulunmuştur. Zaman esnekliğinin avantajları olduğu gibi öz disiplini ile ilgili sorunları olanlar için, bu disiplinsizlik bir dezavantaj olarak (%53) değerlendirildi (Şekil 2).

Çevrim içi eğitim sırasında elektrik kesintisi, internet bağlantısının kopması, kullanılan bilgisayar veya diğer cihazların işleyişinde hatalar oluşması, programlara virüs bulaşması gibi sorunlar yaşanabilir. Yine çevrim içi eğitimin önündeki en büyük engellerden biri de öğrenmeye elverişli fiziksel alan teminindeki zorluktur (Tablo 4). Eğitim sürecini aksatabilen bu durumlar hem öğrenciler hem de öğretmenlerde teknoloji kullanımına yönelik genel bir kaygı da yaratabilir. Dolayısıyla çevrim içi eğitimde özellikle eş zamanlı yapılan dersler sırasında eğiticinin ve öğrencinin belirli bir teknik yeterliliğe sahip olması gerekmektedir.²² Çalışmamızdaki katılımcıların, muhtemelen hem internet ve teknolojiye aşina Z kuşağı olmasından hem de yüksek düzeyde eğitilmiş olmaları nedeni ile bilgisayar gibi teknolojik araçları kullanma korkusu olan teknofobi ile ilişkili sorun bildirilmemiştir (Şekil 2-b). Yine araştırma görevlilerinin %63'ü pandemi sürecinde cihaz engeli olarak internet erişimi ve cihaz eksikliği olmadan kongrelere katıldığını ve eğitimleri kaçırmadığını bildirmiştir.

COVID-19 pandemisi gibi salgın durumlarında öğrenciler ve öğretim görevlilerinin sağlığını korumada yardımcı olsa da COVID-19 nedeniyle sosyal uzaklaşma, evde kalma, zorunluluklar gibi sıkıntılar ile öğrencilerin zihinsel sağlığı için ek stres yaratmaktadır.²³ Ancak katılımcılarımız büyük oranda COVID pandemisinin doğurduğu ruhsal sorunları yaşamadığını belirtmiştir.

Geleneksel ve çevrim içi eğitimin etkinliğini karşılaştıran birçok çalışma bulunmaktadır. Bunlardan bir kısmı yüz yüze eğitimi daha etkili bulurken^{14,24}, bir kısmı da çevrim içi eğitimi daha etkili bulmuştur.^{25,26} Çalışmamıza göre ise; katılımcıların %58'i çevrim içi eğitimlerin klasik yüz yüze eğitimlerden daha az etkili olduğu yönünde görüş bildirmiştir.

Limitasyon

Bu çalışmanın en önemli limitasyonu tek merkezde gerçekleştirilmesi nedeni ile az sayıda katılımcı sayıdır. Diğer bir limitasyon ise; çalışmaya daha çok (%64) dahili birimlerdeki eğitim alan araştırma görevlilerinin katılımı idi. Ayrıca sadece araştırma görevlilerinin görüşleri değerlendirilmiş olup eğitici kadronun görüşlerine yer verilmemiştir. Çevrim içi eğitimlerde katılımcıların yarısında öz disiplin ile ilgili sorunlar tespit edilmiş olmasına rağmen, buna dair veri kaynaklarının tespiti ve bu alanda çözüm önerilerinin belirlenmesi için ileriki araştırmalar gerekmektedir. İlerleyen dönemlerde öğretim kadrosunun da görüşlerinin alındığı ve her iki grubun yaşadıkları zorlukların tespit edildiği çalışmalar ile çevrim içi eğitim bir fırsata dönüştürülerek tıp eğitiminde etkili ve kapsamlı alternatif bir yol olabilir.

Sonuç olarak; çevrim içi eğitimin her öğretim yönteminde olduğu gibi hem öğrenciler hem de öğretmenler için avantajları ve dezavantajları mevcuttur. Yüz yüze öğretimden çevrim içi öğretime hızlı, beklenmedik ve 'zorunlu' geçiş, bir dizi zorluk ve kısıtlamanın yanı sıra incelenmesi gereken fırsatları da beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla, bu tür kriz zamanlarında özellikle cerrahi branşların pratik eğitimleri de göz önüne alınarak, çevrim içi eğitim sisteminin geleneksel yüz yüze eğitim kadar etkili olabilmesi için ileri çalışmalar planlanmalıdır.

Etik Standartlara Uygunluk

Bu araştırma için Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bilimsel Çalışmalar Etik Kurulu'ndan (No: E- 46418926-050.01.04), Sağlık Bakanlığı'ndan onay alınmıştır.

Finansal destek

Yazarlar çalışmada hiçbir kişi, kurum ve kuruluştan finansal destek almadığını beyan eder.

Çıkar Çatışması

Yazarlar bu çalışma ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması olmadığını ve yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir.

Yazar Katkısı

BK: Orijinal fikir; MY: Tasarım; MY, BA: Veri toplanması; BK: İstatistik; MY, BK: Literatür taraması; MY: Yazım.

Kaynaklar

1. World Health Organization (WHO). Q&As on COVID-19 and related health topics. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/question-andanswers-hub>. Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2020.
2. Gök T. The evaluations of the college students' perceptions on distance education from the point of the technical and educational factors. *The Turkish Online Journal of Distance Education*. 2015;16(2):84-93. doi:10.1108/IJILT-09-2017-0096
3. Horspool A, Lange C. Applying the scholarship of teaching and learning: Student perceptions, behaviours and success online and face-to-face. *Assessment & Evaluation in Higher Education*. 2012;37(1):73-88. doi:10.1080/02602938.2010.496532
4. Midkiff SF, DaSilva LA. Leveraging the web for synchronous versus asynchronous distance learning. In International Conference on Engineering Education. 2000;14-8.
5. Bączek M, Zagańczyk-Bączek M, Szpringer M, Jaroszyński A, Woźakowska-Kapłon B. Students' perception of online learning during the COVID-19 pandemic: a survey study of Polish medical students. *Medicine*. 2021;100(7). doi:10.1097/MD.00000000000024821
6. Adesunkanmi AO, Ubom AE, Olasehinde O, et al. Impact of the COVID-19 pandemic on surgical residency training: Perspective from a low-middle income country. *World Journal of Surgery*. 2020;1-8. doi:10.1007/s00268-020-05826-2
7. Cocci A, Patrino G, Gandaglia G, et al. Urology residency training in Italy: results of the first national survey. *European Urology Focus*. 2018;4(2):280-287. doi:10.1016/j.euf.2016.06.006

8. Adesunkanmi AO, Ubom AE, Olasehinde O, et al. Impact of the COVID-19 pandemic on surgical residency training: Perspective from a low-middle income country. *World Journal of Surgery*. 2021;45(1):10-17. doi:10.1007/s00268-020-05826-2
9. Özcan E, Tosun N, Eken DT. COVID-19 salgını ile acil ve zorunlu uzaktan eğitime geçiş: genel bir değerlendirme. *Milli Eğitim Dergisi*. 2020;49(1):113-128. doi:10.37669/milliegitim.780722.
10. Collins A, Halverson R. *Rethinking Education in the Age of Technology: The Digital Revolution and Schooling in America*. New York, London: Teachers College Press; 2018.
11. Tseng JJ, Cheng YS, Yeh HN. How pre-service English teachers enact TPACK in the context of web-conferencing teaching: A design thinking approach. *Computers & Education*. 2019;128:171-182. doi:10.1016/j.compedu.2018.09.022
12. Singh V, Thurman A. How many ways can we define online learning? A systematic literature review of definitions of online learning (1988-2018). *American Journal of Distance Education*. 2019;33(4):289-306. doi:10.1080/08923647.2019.1663082
13. Tuncer MU. Ağ toplumunun çocukları: z kuşağının kişilerarası iletişim becerilerinin çok boyutlu analizi. *Atatürk İletişim Dergisi*. 2016;10:33-46.
14. Adnan M, Anwar K. Online learning amid the COVID-19 pandemic: Students' perspectives. *Online Submission*. 2020;2(1):45-51. doi:10.33902/JSPS.2020261309
15. Haar M. Increasing sense of community in higher education nutrition courses using technology. *Journal of Nutrition Education and Behavior*. 2018;50(1):96-99. doi:10.1016/j.jneb.2017.04.015
16. Aragon SR. Creating social presence in online environments. *New Directions for Adult and Continuing Education*. 2003;100:57-68. doi: 10.1002/ace.119
17. Vernon R, Vakalahi H, Pierce D, Pittman-Munke P, Adkins LF. Distance education programs in social work: Current and emerging trends. *Journal of Social Work Education*. 2009;45(2):263-276. doi:10.5175/JSWE.2009.200700081
18. Kebritchi M, Lipschuetz A, Santiago L. Issues and challenges for teaching successful online courses in higher education: A literature review. *Journal of Educational Technology Systems*. 2017;46(1):4-29. doi:10.1177/0047239516661713
19. Gunawardena CN. Social presence theory and implications for interaction and collaborative learning in computer conferences. *International Journal of Educational Telecommunications*. 1995;1(2):147-166.
20. Britt R. Online education: a survey of faculty and students. *Radiologic Technology*. 2006;77(3):183-90.
21. Song L, Singleton ES, Hill JR, Koh MH. Improving online learning: Student perceptions of useful and challenging characteristics. *The Internet and Higher Education*. 2004;7(1):59-70. doi:10.1016/j.iheduc.2003.11.003
22. Glezako A. The tribulations and rewards of distance education teaching. içinde: Abels P, ed. *Distance Education in Social Work. Planning, Teaching and Learning*. 2005:71-83.
23. Benjet C. Stress management interventions for college students in the context of the COVID-19 pandemic. *Clinical Psychology*. 2020;00:e12353. doi:10.1111/cpsp.12353
24. Almanar MA. The shifting of face to face learning to distance learning during the pandemic Covid-19. *Globish: An English-Indonesian Journal for English, Education, and Culture*. 2020;9(2):111-118. doi:10.31000/globish.v7i2
25. Peine A, Kabino K, Spreckelsen C. Self-directed learning can outperform direct instruction in the course of a modern German medical curriculum-results of a mixed methods trial. *BMC Medical Education* 2016;16(1):1-11. doi:10.1186/s12909-016-0679-0.
26. Hannay M, Newvine T. Perceptions of distance learning: A comparison of online and traditional learning. *Journal of Online Learning and Teaching*. 2006;2(1):1-11.